

Društvo revmatikov Slovenije
Nacionalna invalidska organizacija

SPOROČILO ZA JAVNOST

Več časa za kontrolne preglede

Izsledki preliminarnih rezultatov raziskave "Komunikacija bolnik vs. zdravnik specialist"

Ljubljana, 10. oktobra 2018 – Ob 35. obletnici delovanja in ob svetovnem dnevu revmatikov, 12. oktobru, smo v Društvu revmatikov Slovenije predstavili preliminarne izsledke raziskave »Komunikacija med bolnikom in zdravnikom – specialistom«, ki je bila izvedena med 10. in 24. septembrom 2018. Raziskava je razdeljena na dva sklopa - na sklop, ki so ga izpolnjevali bolniki, in sklop, ki so ga izpolnjevali zdravniki specialisti. Za učinkovitejše komuniciranje med zdravniki in bolniki v prihodnje tako bolniki kot zdravniki predlagamo, da se sistemsko razrešijo predolge čakalne dobe za pregled, zagotovi več zdravnikov specialistov, predvsem pa da se omogoči več časa za kontrolni pregled. Revmatični bolnik namreč potrebuje multidisciplinarno obdelavo, zato je trenutna časovna omejitev pri pregledu absolutno prekratka.

Rezultati raziskave kažejo, da bo v prihodnje potrebno več pozornosti usmeriti v **ozaveščanje in izobraževanje bolnikov in zdravnikov** o pomenu komuniciranja za boljše izide zdravljenja ter s tem vzpostavitev še večjega zaupanja in spoštovanja na obeh straneh. **Pomembno pri tem je, da zdravnik bolnika obravnava celostno**, kar velja tudi v odnosu bolnika do zdravnika. **Bolniki od zdravnikov pričakujejo** medsebojno spoštovanje, več empatije in razumevanja ter večjo dosegljivost ob morebitnih težavah in zapletih. Ena od ključnih rešitev, ki jo predlagajo, je **stalen zdravnik revmatolog**. Bolniki so namreč pogosto v obravnavi pri različnih zdravnikih, saj le-teh primanjkuje (to ne velja za Ljubljano). **Poleg tega zdravniki rešitev vidijo** tudi v razbremenitvi nepotrebne administracije, v izboljšanju pogojev dela ter boljši organiziranosti in nagrajevanju v zdravstvu. Oboji se strinjajo, da bi bil v veliko pomoč **priročnik o učinkovitejšem komuniciranju** tako za zdravnike kot za bolnike.

K sodelovanju v raziskavi je Društvo revmatikov Slovenije (v nadaljevanju DRS) preko elektronske pošte povabilo vse svoje člane, hkrati je članstvo obveščalo preko vodij svojih podružnic, prav tako pa je bilo vabilo za sodelovanje v raziskavi posredovano vsem revmatičnim bolnikom preko družabnih omrežij in namenskih plakatov v revmatoloških ambulantah. Poleg članstva DRS je bilo k sodelovanju v raziskavi povabljen tudi članstvo Društva psoriatikov in članstvo Društva kronično vnetne črevesne bolezni. Vabljeni so bili preko njihovih glavnih pisarn. Kot omenjeno so v drugem sklopu raziskave sodelovali tudi zdravniki specialisti: revmatologi, gastroenterologi in dermatologi.

V raziskavi, namenjeni bolnikom, je sodelovalo 1.107 oseb (100 %) (klik na uvodno stran). Vprašalnik je izpolnjevalo **569 anketirancev** (51 %), od tega ga je v celoti izpolnilo 425 anketirancev (38 %).

Društvo revmatikov Slovenije

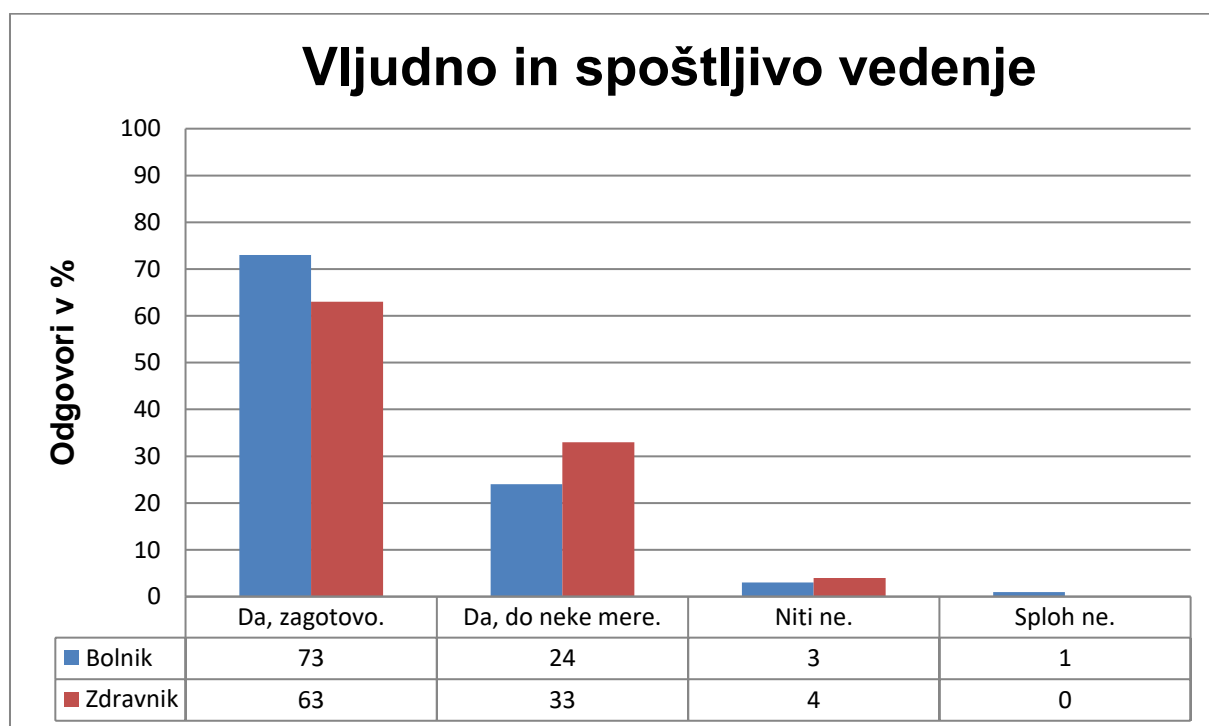
Nacionalna invalidska organizacija

Uporabnih izpolnjenih odgovorov je 62 %, delno uporabnih 23 %, neuporabnih pa 15 %. Stopnja odgovora je 75 % (sodelujoči, ki so začeli izpolnjevati vprašalnik), stopnja nestrukturiranega neodgovora pa 25 %. **Vpogled v raziskavo, namenjeno zdravnikom specialistom**, je opravilo 41 oseb (100 %) (klik na uvodno stran). Vprašalnik je izpolnjevalo **28 sodelujočih** (68 %), od tega ga je v celoti izpolnilo 23 zdravnikov specialistov (56 %). Uporabnih izpolnjenih vprašalnikov je 96 %, delno uporabnih 4 %, neuporabnih v tem primeru ni bilo. Stopnja odgovora je 82 % (sodelujoči, ki so vprašalnik začeli izpolnjevati), stopnja nestrukturiranega neodgovora pa 18 %. Na žalost smo ob analizi podatkov ugotovili, da so anketo izpolnjevali le revmatologi (65 %) in gastroenterologi (35 %). Dermatologi vprašalnika niso izpolnili.

V nadaljevanju predstavljamo nekatere začasne izsledke raziskave, podrobnejši rezultati bodo pripravljani in objavljeni v začetku leta 2019.

Visoka stopnja zaupanja zdravnikom

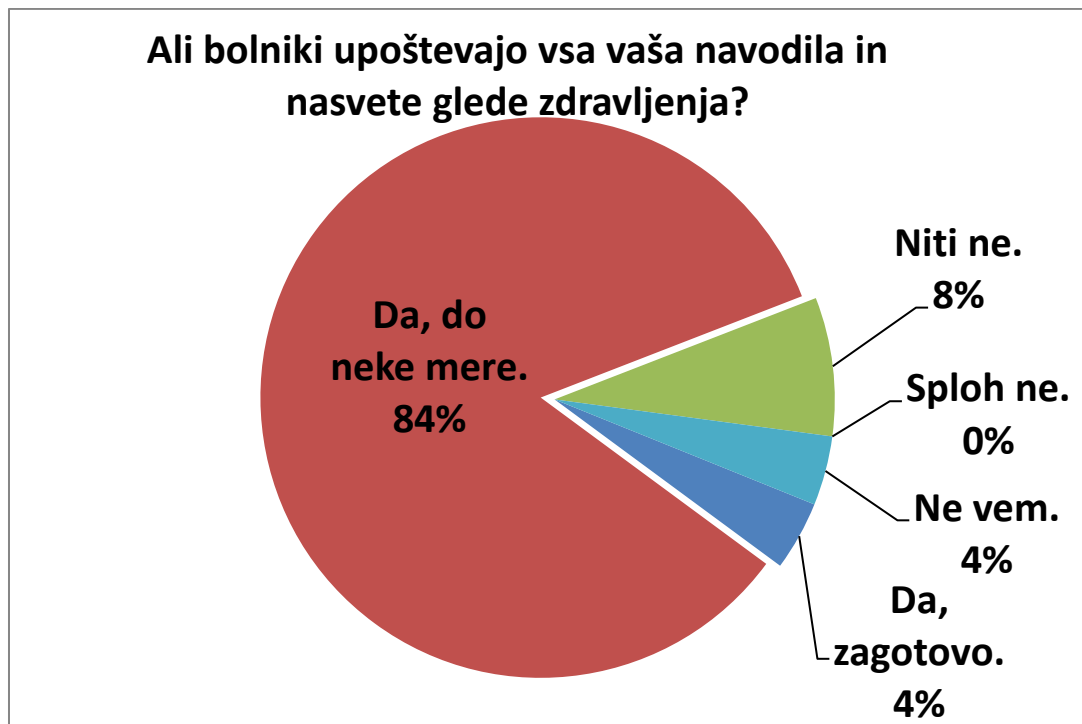
Velika večina **vprašanih zdravnikov** navaja, da se **bolniki do njih vedejo vljudno in spoštljivo** ("zagotovo" 63 %, "do neke mere" 33 %) in zgolj 4 % zdravnikov navaja, da se bolniki do njih "niti ne" vedejo vljudno in spoštljivo (n=24). Na drugi strani pa **bolniki navajajo**, da se v **73 % zdravniki** do bolnikov "zagotovo" vedejo vljudno in spoštljivo, 24 % pa jih pove, da se do "neke mere" do njih vedejo vljudno in spoštljivo. 4 % bolnikov trdi, da se zdravniki do njih ne vedejo vljudno in spoštljivo (3 % "niti ne" in 1 % "sploh ne") (n=562).

Društvo revmatikov Slovenije
Nacionalna invalidska organizacija

V luči vljudnega in spoštljivega vzajemnega vedenja ugotavljamo, da **kar 95 % vprašanih bolnikov svojemu zdravniku specialistu zaupa** ("zagotovo" 57 % in "do neke mere" 38 %). Kljub temu 4 % bolnikov svojemu zdravniku "niti ne" in 1 % "sploh ne" zaupa (n=561).

Različna videnja sodelovanja pri odločitvah o načinu zdravljenja in informacijah o neželenih učinkih zdravil

Skoraj 90 % zdravnikov (n=25) navaja, da se bolniki držijo navodil in nasvetov glede zdravljenja. Skoraj 10 % zdravnikov pa navaja, da se po njihovem mnenju bolniki ne držijo navodil in nasvetov glede zdravljenja. Bolnikov, ki pravijo, da se zagotovo držijo navodil in nasvetov glede zdravljenja je 67 %, da se do neke mere držijo navodil in nasvetov jih je 32 % in zgolj 1 % jih priznava, da se niti ne držijo navodil in nasvetov glede zdravljenja (n=508).

Ob tem je zaskrbljujoče, da kar 64 % zdravnikov navaja, da jih bolniki ob zavrnitvi predpisanega zdravila niso vprašali o posledicah ne jemanja predpisanega zdravila. Petina zdravnikov navaja, da do neke mere bolniki sprašujejo o posledicah ne jemanja, in le 16 % zdravnikov pravi, da bolniki, ki zavrnejo predpisano zdravilo, zagotovo vprašajo o posledicah ne jemanja.

Slaba tretjina anketiranih bolnikov navaja, da so že kdaj zavrnila predpisana zdravila, dobri dve tretjini bolnikov pa pravi, da predpisanih zdravil niso še nikoli zavrnila (n=543). 84 % zdravnikov (n=25) navaja, da je približno četrtnina bolnikov zavrnila predpisana zdravila (neželeni učinki), slabih 10 % zdravnikov navaja, da je takšnih bolnikov, ki so zavrnila predpisana zdravila, med četrtno in polovico

Društvo revmatikov Slovenije

Nacionalna invalidska organizacija

njihovih bolnikov, 4 % zdravnikov, da je takih bolnikov med **polovico in tremi četrtinami** in prav tako 4 % zdravnikov pravi, da je takih bolnikov, ki zavračajo predpisana zdravila, **več kot tri četrtine**.

Ob tem **35 % bolnikov navaja**, da jih **zdravniki niso seznanili z vplivom** ne jemanja predpisanega zdravila na potek bolezni, **65 % bolnikov pa navaja**, da jih je **zdravnik seznanil** z možnimi posledicami ne jemanja predpisanih zdravil (n=540).

Izrazito najpogosteje navedeni razlog, zakaj so bolniki zavrnilo predpisana zdravila, so **neželeni učinki zdravila**. Med temi, ki navajajo zavrnitev "zaradi neželenih učinkov", so nekateri takšni, ki imajo izkušnje, nekateri pa "so slišali" za stranske učinke. Med razlogi se posamično pojavljajo tudi navedbe, da zdravilo ni vsebovalo navodil v slovenskem jeziku in da bolnik o zdravilu zato ne more vedeti nič, da zdravilo na podlagi preteklih izkušenj ne deluje. Med razlogi zavračanja so tudi čisto "osebni razlogi" in mnenja: da "zdravilo ni potrebno", da ni "zagotovil", da bi zdravilo delovalo, medtem ko je neželenih učinkov preveč in so prenevarni. Zaslediti pa je bilo tudi navedbe, ki so izražale strah, da gre za "lobije", ki vsiljujejo biološka zdravila, za katere bo po "navedbah" potrebno v prihodnje "doplačevati". **Andrej Gregorčič, predsednik DRS**, pravi: »Začasni rezultati raziskave med bolniki in zdravniki so pokazali, da obstajajo določene vrzeli, ki jih je potrebno z jasnejšim komuniciranjem odpraviti. Glede na to, bo DRS v prihodnje še več pozornosti namenil komuniciranju z organiziranjem delavnic in seminarjev za bolnike. Tovrstna izobraževanja bodo pripomogla k izboljšanju komunikacije in bolniki bodo prihajali k zdravniku bolj pripravljeni na dialog. Hkrati se bomo zavzemali in podprli vsa prizadevanja, da se podaljša čas obravnave ob prvih in kontrolnih pregledih.

Kot so povedali zdravniki (n=25) imajo v povprečju nekaj manj kot **17 minut časa za pregled**. Bolniki (n=565) pa navajajo, da so ob obisku zdravnika specialista v njegovi ordinaciji v **povprečju 13 minut**. **Da je ta čas absolutno prekratek** oziroma da si zdravnik specialist ne vzame dovolj časa, navaja **15 %**

Društvo revmatikov Slovenije

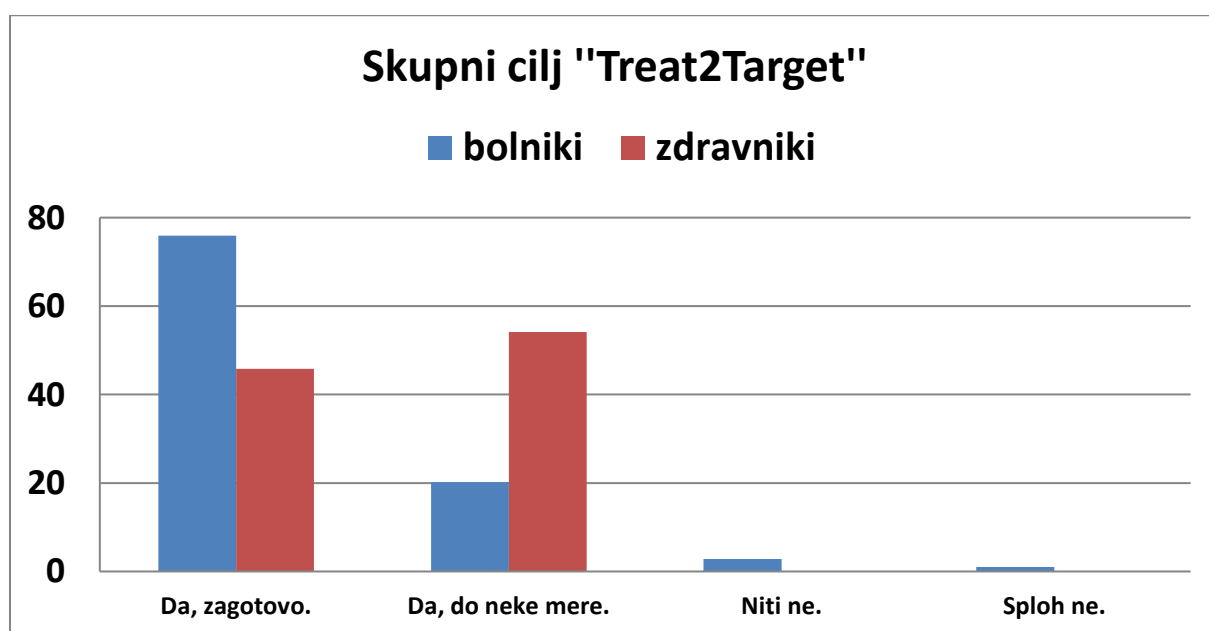
Nacionalna invalidska organizacija

bolnikov ("niti ne" 12 %, "sploh ne" 3 %). Da je časa, ko se zdravnik posveti bolniku "do neke mere" dovolj, **pove polovica bolnikov**, dobra tretjina pa jih pravi, da je tega časa "zagotovo" dovolj.

Kaj bi bilo po mnenju zdravnikov treba storiti, da bi bila komunikacija med bolnikom in zdravnikom specialistom v prihodnje boljša, so zdravniki na prvo mesto postavili:

1. zagotoviti več časa za pogovor z bolnikom,
2. isti zdravnik pri pregledu istega bolnika (ne nadomestnih zdravnikov),
3. izobraževanje bolnikov,
4. večja dostopnost za konzultacije,
5. brez pripomb.

Prof. dr. Matija Tomšič, dr. med., predstojnik KO za revmatologijo, UKCLJ, poudarja:« Pomembno je, da bolnik na pregled pride pripravljen, saj je 15 minut premalo časa za pogovor in pregled. Kadar bolnik ne ve, katera zdravila jemlje, in ne zna opisati bolečin, porabimo še dodaten čas, da dobimo ustrezen odgovor. Ko je bolezen umirjena, nas bolnik obišče enkrat na leto. Takrat se je treba z bolnikom izčrpnjeje pogovoriti. Sledi pregled 28 sklepov, ugotoviti ali so boleči, vse podatke vnesti v elektronske sisteme, se pogovoriti o nadaljnjem načinu zdravljenja in predpisati ustrezen recept. 15 minut je za celoten postopek premalo. V tujini imajo za tovrstne preglede bistveno več časa. Razumem pa, zakaj smo se omejili na 15 minut – zaradi pomanjkanja revmatologov. Situacija se na srečo spreminja, saj bo kmalu čedalje več usposobljenih revmatologov. Zato pa bomo nujno potrebovali več ambulantnega prostora. Želim si, da bi ZZS ponudil nekaj dodatnih timov in omogočil zaposlitev mladim revmatologom in s tem bolnikom pa lažji dostop do revmatologa ter več časa za pogovor.»

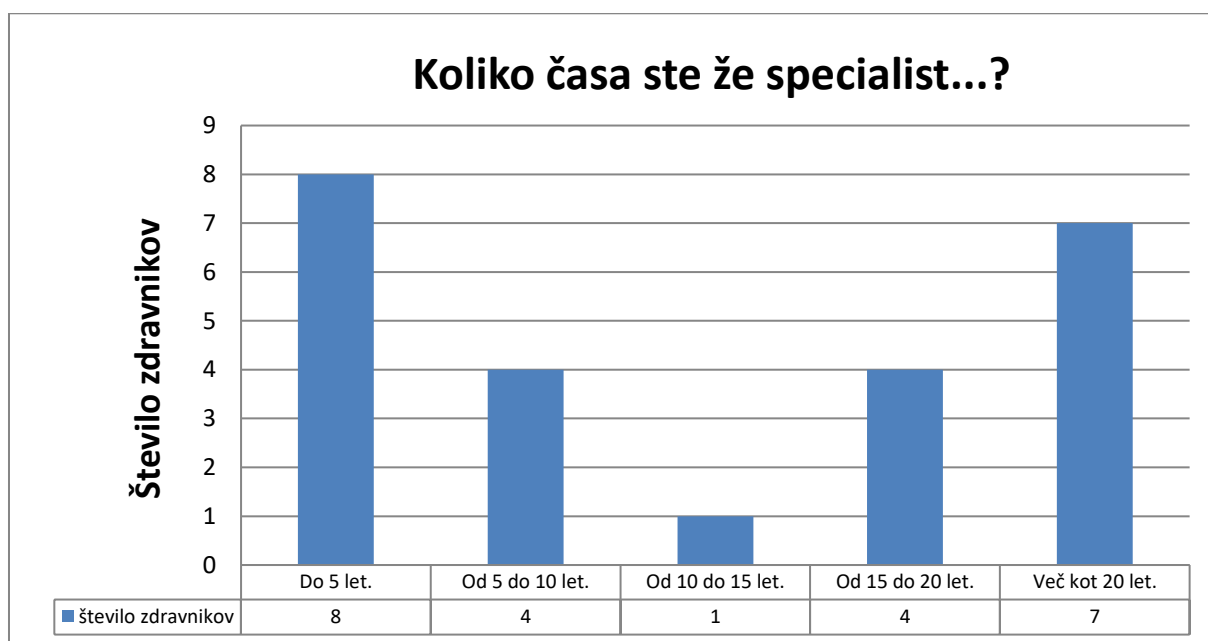

Društvo revmatikov Slovenije

Nacionalna invalidska organizacija

Velika večina bolnikov (skupaj kar 96 %, n=490) ima "zagotovo" oziroma "do neke mere" z zdravnikom specialistom skupne cilje "Treat2Target", medtem ko je **malo manj kot polovica zdravnikov**, ki so "zagotovo" prepričani v skupen cilj zdravljenja, in **nekaj več kot 50 % zdravnikov**, ki je le "do neke mere" prepričanih v to (n=25). Na strani bolnikov jih je 4 % izjavilo, da "niti nimajo" oziroma "sploh nimajo" skupnega cilja zdravljenja "Treat2Target". Med zdravniki takih ni.

Pri navajanju zdravnikov, koliko časa so že specialisti na svojem področju, opazimo, da je večina zdravnikov specialistov manj časa (do 5 oziroma od 5 do 10 let) v svoji specializaciji ali pa več časa (od 15 do 20 oziroma več kot 20 let). **Podatki kažejo, da je v vmesnem obdobju izpadel "priliv" novih zdravnikov specialistov, ki pa se očitno v zadnjem času nekoliko popravljajo.**

###

Več informacij:

Aladar Belec, DRS: tel. 041 711 103, el. pošta: aladar.belec@gmail.com

Petra Zajc, DRS: tel. 041 575 103 ; el. pošta: petra@revmatiki.si

O Društvu revmatikov Slovenije

Društvo revmatikov Slovenije uspešno deluje že vse od leta 1983. Združuje revmatične bolnike z različnimi diagnozami vnetnega revmatizma (revmatoidni artritis, ankilozirajoči spondilitis, psoriatični artritis, Sjögrenov sindrom, lupus idr.). Je prostovoljno, nepridobitno in neodvisno združenje s statusom reprezentativne invalidske organizacije. Sodeluje tudi v mednarodnih organizacijah, kot so EULAR (Evropska liga za boj proti revmatizmu), ASIF (Mednarodna federacija za ankilozirajoči spondilitis) in LUPUS EUROPE. Društvo je usmerjeno v osveščanje javnosti o revmatičnih boleznih ter v izobraževanje, usposabljanje in rehabilitacijo revmatikov. Z različnimi programi poskuša preprečevati psihosocialne in fizične težave, s katerimi se soočajo oboleli, blažiti posledice bolezni, prispevati k boljši vključenosti revmatikov v družbo in zmanjševanju njihove diskriminacije ter spodbujati njihovo samostojno življenje.